

Radykalizm i tradycja. Kilka słów o dramaturgii austriackiej

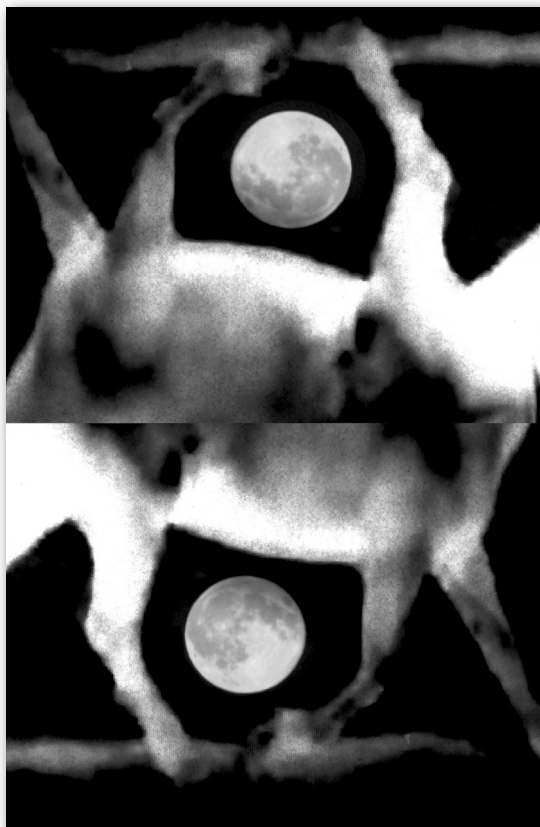
Literatura austriacka coraz silniej zaznacza się w świadomości polskiego czytelnika. Kolejne tomy powieści Thomasa Bernharda, Elfriede Jelinek czy Petera Handkego, które pojawiają się na półkach rodzimych księgarń, stanowią oczywiste potwierdzenie tej wzmożonej recepcji. Jednakże obecność ta nie ogranicza się do tekstów prozatorskich. Niebagatelne znaczenie dla polskiej recepcji twórczości austriackich pisarzy odgrywały i odgrywają dramaty. Wystarczy wspomnieć dzieła Petera Turriniego, Wernera Schwaba, George'a Taboriego i prace wspomnianych już Jelinek i Bernharda.

Dlatego w bieżącym numerze „Tekstualiów”, powstającym przy współpracy z Österreichisches Kulturforum Warschau z okazji 50-lecia istnienia tej instytucji w Polsce, postanowiliśmy zgromadzić artykuły podejmujące w zróżnicowany sposób problematykę specyfiki prac dramatopisarskich wybranych austriackich autorów. Dzieła sceniczne tych twórców odznaczają się nie tylko formalną oryginalnością i literackim kunsztem, lecz także – nierzadko – stanowią istotny głos krytyczny w społecznych debatach, których problematyka wykracza poza krąg niemieckojęzycznej społeczności i dotyka całej europejskiej kultury.

Wśród artykułów przez nas zgromadzonych nie mogło zabraknąć tych traktujących o dziełach najbardziej znanych – zarówno w Polsce, jak i na świecie – austriackich autorów, czyli Elfriede Jelinek i Thomasa Bernharda. Ich twórczości poświęcone są prace Edwarda Kasperskiego (O „Księżniczkach” Elfriede Jelinek), Anny Zatory (Zdejmwowanie uroku z baśni w miniaturach dramatycznych Elfriede Jelinek. „Królowna Śnieżka” i „Śpiąca Królowna” z cyklu „Śmierć i dziewczyna”) i Adama Lipszyca (Korona komedianta. O dwóch sztukach i jednej powieści Thomasa Bernharda). Tekst Marcina Czardybona („TEN skandaliczny język trzeba w trybie doraźnym zwyczajnie rozstrzelać JAKIMŚ językiem”. O teatrze Wernera Schwaba) skoncentrowany jest na dramatopisarstwie Wernera Schwaba, ze szczególnym uwzględnieniem toczonych przezeń walki z teatralnymi konwencjami. Pulę artykułów dopełniają prace traktujące o nieco mniej znanych w Polsce twórcach – Marlene Streeruwitz i Gercie Jonke. Ugo Borgert we współpracy z Andreą Bandhauer poddaje wnikliwej analizie wczesną, głośną i skandalizującą sztukę austriackiej pisarki feministki („New York. New York.” Marlene Streeruwitz: interpretacja dramatu), z kolei Joanna Firaza pochyla się nad korespondencją sztuk w dziele autora Geometrischer Heimatroman (Beethoven i jego muzyka w dramaturgii Gerta Jonkego).

Proponowany przez nas zbiór nie wyczerpuje, rzecz jasna, tak obszernego tematu, jakim jest austriacka dramaturgia. Mamy jednakże nadzieję, że stanowiąc on będzie głos inicjujący dyskusję nad tym niewątpliwym (zarówno literackim, jak i scenicznym) fenomenem, który – łącząc w sobie niespotykany radykalizm ferowanych sądów i artystyczno-formalnych środków – jednocześnie godnie kontynuuje tradycję wielkiej niemieckojęzycznej literatury.

W prezentowanym numerze „Tekstualiów” znajdują się także krótkie opowiadania Hanno Millesiego (*Metoda człowieka*) i Xavera Bayera (*Kierunek, Jadę taksówką z Henrym z Kissingerem*). Prace tych nieznanych szerzej w Polsce twórców stanowią godne dopełnienie „austriackiej” odsłony czasopisma. W nich bowiem również, podobnie jak we wspomnianych dramatach, literacki kunszt łączy się z radykalizmem społecznych diagnoz.

Izabela Poniatowska, *Fotografia z cyklu Matka kultura*